

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเพื่อสำรวจวิธีการและส่วนผสมที่ใช้ในการแปรรูปผลผลิตของถั่วเหลืองที่ได้จากระบบเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรผู้แปรรูปผลิตภัณฑ์เต้าเจี้ยวปลอดสารพิษ ในจังหวัดเชียงใหม่ โดยเก็บข้อมูลระหว่างเดือนกุมภาพันธ์-มีนาคม 2545

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือกลุ่มผู้แปรรูปผลผลิตจากระบบเกษตรอินทรีย์ในจังหวัดเชียงใหม่ มีจำนวน 5 กลุ่มคือ กลุ่มแปรรูปแม่ทา กิ่งอำเภอแม่ออน กลุ่มแปรรูปสันป่ายาง อำเภอแม่แตง กลุ่มแปรรูปอมลอง อำเภอสะเมิง กลุ่มแปรรูปคอนเจียง อำเภอแม่ริม และกลุ่มแปรรูปนาพาน อำเภอสะเมิง มีสมาชิกที่ทำการแปรรูปทั้งหมด 78 คน

1.2 การเลือกกลุ่มตัวอย่างเป็นการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยเลือกเฉพาะกลุ่มที่แปรรูปผลิตภัณฑ์เต้าเจี้ยวเท่านั้น ได้กลุ่มตัวอย่างที่มีคุณสมบัติตามที่ต้องการ 2 กลุ่มคือ กลุ่มแปรรูปคอนเจียง มีสมาชิกที่ทำการแปรรูป 12 คน และกลุ่มแปรรูปสันป่ายาง มีสมาชิกที่ทำการแปรรูป 8 คน รวมเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ 20 คน

2. เครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสัมภาษณ์ที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นจากมาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากล (IFOAM) และมาตรฐานของสำนักงานเกษตรอินทรีย์ ประเทศไทย (มกท.) พ.ศ. 2544 และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 แบบสัมภาษณ์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ อายุ เพศ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครอบครัว แหล่งที่มาของรายได้หลัก และประสบการณ์การเคยได้รับการฝึกอบรมเรื่องการแปรรูปผลิตภัณฑ์เต้าเจี้ยว

ส่วนที่ 2 แบบสัมภาษณ์วิธีการ การใช้ส่วนผสมและการใช้บรรจุภัณฑ์ อายุการเก็บรักษาผลิตภัณฑ์หลังจากการแปรรูป หลักเกณฑ์ที่ใช้ในการคัดเลือกเมล็ดถั่วเหลืองก่อนนำมาทำการแปรรูป รวมไปถึงปัญหาที่เกิดขึ้นกับผลิตภัณฑ์หลังการแปรรูปพร้อมกับวิธีการแก้ปัญหา

ส่วนที่ 3 แบบสัมภาษณ์วิธีการผลิต การใช้ส่วนผสมและการใช้บรรจุภัณฑ์ตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากล (IFOAM) และของสำนักงานมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ ประเทศไทย (มกท.) พ.ศ. 2544 และการมีสุขลักษณะส่วนบุคคลตามหลักการ การปฏิบัติที่ดีในกระบวนการผลิต ผู้ศึกษาได้กำหนดเฉพาะคำถามที่ใกล้เคียงกับการปฏิบัติของกลุ่มตัวอย่างมากที่สุด ดังนี้ หลักการปฏิบัติที่ดีในการผลิตผู้ศึกษาเลือกคำถามที่ใช้ในการปฏิบัติมาจำนวน 8 ข้อ จากจำนวนทั้งหมด 19 ข้อ หลักการการแปรรูปตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากล (IFOAM) และของสำนักงานมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ ประเทศไทย (มกท.) พ.ศ. 2544 จำนวน 10 ข้อ จากทั้งหมด 13 ข้อ ลักษณะเป็นคำถามให้เลือกคำตอบที่ถูกต้องกับการปฏิบัติของผู้แปรรูปมากที่สุด โดย

โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ปฏิบัติตามมาตรฐานที่กำหนดให้	1	คะแนน
ไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานที่กำหนดให้	0	คะแนน

การแปลผลคะแนน

ผู้แปรรูปจะต้องปฏิบัติตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ครบทุกข้อเท่านั้นจึงจะมีกระบวนการผลิตที่มีมาตรฐานตามหลักการการปฏิบัติที่ดีในการผลิต (Good Manufacturing Practices) มาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากล (IFOAM) และของสำนักงานมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ประเทศไทย (มกท.) พ.ศ. 2544

3. การหาคุณภาพเครื่องมือ

1. การตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ผู้ศึกษานำไปปรึกษาผู้ทรงคุณวุฒิ 4 ท่าน ซึ่งได้รับการตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา และความครอบคลุมตามวัตถุประสงค์และความเหมาะสมของภาษา แล้วนำไปปรับปรุงแก้ไขเพื่อนำไปทดลองใช้ต่อไป
2. การหาความเชื่อมั่น (Reliability) ผู้ศึกษานำเครื่องมือไปทดลองใช้กับกลุ่มผู้แปรรูปผลผลิตจากระบบเกษตรอินทรีย์กลุ่มแม่ทา จำนวน 30 คน และนำไปหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้แบบทดสอบของ คูเดอร์ ริชาร์ดสัน (Kuder-Richardson Reliability) โดยใช้สูตรคำนวณ KR-20 (เพชรน้อย สิงห์ช่างชัย, ศิริพร ชัมภลิจิต และทัศนีย์ นะแสง, 2539) ได้ค่าความเชื่อมั่น .81

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษาได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. นำหนังสือแนะนำตัวจากบัณฑิตศึกษาสถาน ถึงประธานหน่วยงานในโครงการ นำร่องเพื่อพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืน เชียงใหม่-ลำพูน 2544-2546 และประธานกลุ่มผู้แปรรูป ผลผลิตจากระบบเกษตรอินทรีย์ในจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อขอความร่วมมือในการสัมภาษณ์ผู้แปรรูป ผลผลิตถั่วเหลืองที่ได้จากระบบเกษตรอินทรีย์ และนัดหมายวัน เวลาที่จะเก็บข้อมูล
2. ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยชี้แจงวัตถุประสงค์ของการศึกษาและ ประโยชน์ที่จะได้รับให้กลุ่มผู้แปรรูปทราบ พร้อมทั้งอธิบายข้อสงสัยที่เกิดขึ้นในแบบสัมภาษณ์ ให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ทราบ
3. ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลของกลุ่มผู้แปรรูปโดยการใช้แบบสัมภาษณ์และได้ข้อมูล ที่เป็นความจริงเกี่ยวกับกลุ่มผู้แปรรูป โดยการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างตามแบบสัมภาษณ์และ การสังเกตโดยการจดบันทึก

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ

- 5.1 ข้อมูลของทั่วไปของกลุ่มผู้แปรรูป วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ ค่าเฉลี่ย และร้อยละ
- 5.2 วิธีการและส่วนผสมที่กลุ่มแปรรูปใช้ในการผลิตเต้าเจี้ยว วิเคราะห์ข้อมูลเชิง เนื้อหา
- 5.3 วิธีการปฏิบัติตามหลักการการปฏิบัติที่ดีในการผลิต และวิธีการ ใช้ส่วนผสม และการใช้บรรจุภัณฑ์เปรียบเทียบกับมาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากล (IFOAM) และของสำนักงาน มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ประเทศไทย (มกท.) พ.ศ. 2544 วิเคราะห์โดยใช้วิธีการแจกแจงความถี่ และร้อยละ